

ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Στην πρώιμη δημιουργική περίοδο του Γκρέκο ανήκουν τα έργα που φιλοτέχνησε στην Κρήτη και στη Βενετία, για πολλά από τα οποία είναι δύσκολο να καθοριστεί αν ολοκληρώθηκαν στον Χάνδακα ή στην ιταλική πόλη. Η *Κοίμηση της Παναγίας* (π. 1567, Εκκλησία της Παναγίας των Ψαριανών), που ανακαλύφθηκε το [1983](#) στη [Σύρο](#) έχοντας μεταφερθεί εκεί πιθανότατα από [Ψαριανούς](#) εποίκους μετά την καταστροφή των Ψαρών, αποτελεί το πρώτο σωζόμενο έργο του με την υπογραφή του. Μαζί με τη φορητή εικόνα *Ο ευαγγελιστής Λουκάς ζωγραφίζοντας την Παναγία* (1560-67, [Μουσείο Μπενάκη](#)), αποτελούν σημαντική πηγή πληροφοριών για την τεχνοτροπία του νεαρού Θεοτοκόπουλου. Η τεχνική και το ύφος των εικόνων διαπνέονται από μεταβυζαντινά στοιχεία, χωρίς όμως να απουσιάζουν και πρωτότυπα χαρακτηριστικά, όπως η υποτυπώδης απόδοση της τρίτης διάστασης ή του προοπτικού βάθους και τα έντονα χρώματα. Τα μοτίβα της δυτικής τέχνης είναι περισσότερο εμφανή σε άλλα έργα της ίδιας περιόδου, όπως στην *Προσκύνηση των Μάγων* (1565-67, Μουσείο Μπενάκη) και κυρίως στο *Τρίπτυχο της Μόντενα* (1560-65, Galleria Estense).

Στα τελευταία χρόνια παραμονής του στη Βενετία, ανήκει ο πίνακας *Θεραπεία του Τυφλού* (περ. 1565, Πινακοθήκη Δρέσδης), έργο που χαρακτηρίζεται από την επίδραση του Τιντορέττο, ως προς τη διάταξη των μορφών αλλά και την απόδοση των κτιρίων που φαίνονται στο βάθος.^[18] Σε άλλα έργα, όπως ο *Μυστικός Δείπνος* (περ. 1568, Εθνική Πινακοθήκη Μπολόνιας) είναι εμφανής η διάθεσή του να αναπαραστήσει με φυσικό τρόπο την κίνηση των σωμάτων και τη θέση τους στο χώρο.^[1]

Την περίοδο της παραμονής του στη [Ρώμη](#), ο Γκρέκο εξασφάλισε την αναγνώρισή του κυρίως μέσα από το είδος της προσωπογραφίας, στο οποίο ξεχωρίζουν τα πορτρέτα που φιλοτέχνησε για τον Τζούλιο Κλόβιο (Μουσείο Καποντιμόντε, Νάπολη) και τον στρατιωτικό Βισσέντζο Αναστάζι (Συλλογή Frick, Νέα Υόρκη). Ο πρώτος απεικονίζεται σε μία ημίσωμη σύνθεση, ενώ ο δεύτερος σε όρθια στάση, ντυμένος με την πανοπλία του, σε μία σύνθεση που προαναγγέλλει τα μεταγενέστερα έργα του [Βελάσκεθ](#). Παράλληλα, ο Γκρέκο στράφηκε σε πιο φιλόδοξες συνθέσεις, με χαρακτηριστικό δείγμα την *Εκδίωξη των εμπόρων από το ναό* (1570-75, Ινστιτούτο Καλών Τεχνών Μινεάπολης). Πιθανότατα την ίδια περίοδο χρονολογείται και το έργο *El sorlón* (*Αγόρι που ανάβει κερί*, π. 1570, Μουσείο Καποντιμόντε), που διακρίνεται για το πρωτότυπο θέμα του, το οποίο υπήρξε μάλλον ασυνήθιστο την εποχή εκείνη. Πιθανότατα, ο Θεοτοκόπουλος εμπνεύστηκε το έργο διαβάζοντας μία αναφορά στη *Φυσική Ιστορία* τού [Πλίνιου](#), σύμφωνα με την οποία ο ζωγράφος [Αντίφιλος](#) είχε επεξεργαστεί το ίδιο θέμα.^[19]

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΕΤΣΑΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ

